

SZARVAS ÉS VIDÉKE

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Megjelen hetenkint egyszer, vasárnap reggel.

Előfizetési ár:

Félszáz évre 5 frt — kr. — Félévre 2 frt 50 kr.

Negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Beliczey-utca, 1071. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények és előfizetési pénzek küldendők.

Hirdetések és nyilttéri közlemények jutányos áron vétetnek fel.

Egyes számok kaphatók

Nyáczik Soma Utóda kereskedésében.

Anyagi helyzetünk 1867. óta.

Sem politikai, sem társadalmi téren nem ötlük annyira szembe Magyarország haladása az utóbbi negyedszázad alatt, mint a közgazdaság terén. És pedig nem csak egyes, hanem a közgazdaság összes ágaiban.

Midőn a kiegyezés létrejött s a közös vámterület törvénybe iktatott, Magyarországon nagyon sokan csaknem fatalistlikusan lemondottak arról az eszméről, hogy valaha említésre méltó külkereskedelmünk s számbavehető iparunk lesz. Akkor adták ki a jelszót, hogy Magyarország agrikulturn állam marad örökönörökké s attól az időtől datálódik az ellenzék egy részének az az állandó frázisa, hogy Magyarország iparát és kereskedelmét lehetetlenne teszi az Ausztriával való vámszövetség.

Az idő és pedig aránylag rövid idő, valamint a magyar fajban rejlő öserő és szívósság megcáfolták e haljósolatokat. A lefolyt 25 év alatt anyagi

téren oly színvonalra emelkedett ez az ország, hogy méltán igényelhet magának helyet a nyugati államok sorában.

1867-ben pénzügyileg ugyyszólva tabula rasa előtt állottunk. Az alkotmány helyreállításával a közszükségletek növekedése egyre növekedő állami költségvetéseket követelt. Évszázadok hiányait kellett gyorsan, habár csak töredékesen is pótolni. A mellett könnyelmű gazdálkodás is folyt s így fejlődött ki lassanként a chronikus deficit. — Hanem időközben a közgazdasági intézmények fokozatos fejlesztése jelerítékenyen növelte az ország adóképeségét, a közgazdasági lendület s a józan politika megszilárdították hitelünket s midőn végre komolyan hozzá láttunk pénzügyeink rendezéséhez, a bölcs pénzügyi politikának rendelkezésére állottak mindama tényezők, melyek segítségével nehéz feladatát megoldhatta. Ma deficitmentes budgetünk van, a zárszámadások milliókkal kedvezőbbek az előirányzatnál, magas kamatozású adósságain-

kat alacsonyabb kamatokra konvertáltuk s a megszilárdult pénzügyi viszonyok lehetőségessé tették, hogy most a valuta-rendezés nagy és üdvös munkájába belefoghattunk.

Szinte bámulatos alakulatot vett a külállamokkal való áruforgalmunk. Huszonöt évvel ezelőtt egy kis buzát, lisztet és bort exportáltunk, melyért alig egynehány millió forint jött be az országba. Ki sem igen sok pénzünk ment, mert vásárló képességünk fölötte csekély volt. Ma 1000 millió forinthez jár közel évi áruforgalmunk s ez óriási összegben a kivitel épp oly összeggel, sőt valamivel nagyobb szerepel, mint a behozatal. — Belföldi kereskedelmünk óriási lendületét a czégek szaporodása, vidéki kereskedelmi emporiumok keletkezése s a fogyasztás körébe oly elemek bevonása bizonyítja, melyek 25 év előtt egyes cikkek fogyasztásától teljesen el voltak szigetelve.

Magyar ipar, eltekintve a malomipartól, nevezetesen gyáripár 25 évve

T Á R C Z A.

Majd beszélék a királylyal.

A községben ha baja esett valakinek, ha behajtották ennek vagy amannak tilosba tévedt jószágát, ha a szerelmes szegény legénytől megtagadta a lánya kezét a módos gazda, ha az özvegy katonasor alól akarta kiváltani kenyérkereső édes fiát, csak Tarcali Nagy András-hoz fordult vigasztalásért, jó tanácsért meg a közbenjárásáért.

Mert haj! nagy ember volt Tarcali Nagy András, nemcsak Enyiekén, a hol lakott, hanem egész Torna-vármegyében.

Nem is olyan régen váltott jogot a hírnévre: néhány éve csak, hogy a kereséssel, jánasszal elője járulóknak azt mondogatja:

Eligazítjuk ezt a sort. Majd beszélék a királylyal.

Ha valaki azt kérdezné, hogy mi jusszon beszélhet Tarcali Nagy András a királylyal, forduljon batorsággal az enyieki jegyzőhöz, a ki szóról szóra azt fogja nekik elmondani, a mit nekem elmondott s a mit most én megírok.

Néhány éve csak, hogy huszárok, gyalogosok, tüzérek, meg a többi fajta katonaság nagy hadijátékot tartottak Kassa városának hegyekkel, erdőséggel ékesített vidékén. Hajnaltól napestig tartott a hadakozás. A vágató lovasok nyomán keletkezett porfelhő ölelkezett a füstfelhővel, a melyet ágyuknak, fegyvereknek torkából kergetett kifelé a löpor. A fegyverekről, sisakokról visszaverődött a tüzes napsugár s csak nagy időközben lobogtatta meg esztendő gyerekek erejű szél a katonavezérek kalpagján a fehér tollat.

A főhadisátorhoz legközelebb a Tarcali Nagy András háza állott s a háza révén érte a nagy tisztesség, a legnagyobb, a mely magyar embert érhet.

A mikor nyolcat ütött az enyieki templom tornyán az óra, a hadakozó felek megkötötték egy éjjelre a békét. Hevenyezett sátoraikba vonultak a katonák, a vezérek pedig lóháton igyekeztek Kassára, éjjeli szállásra.

Ha akarták volna, sem kerülhették el a Tarcali-Nagy András házat, de megmagát Tarcali-Nagy Andrást sem, a ki a kisajtóba állt, hogy megcsodálja a sok fényes uniformist s a nagy urakra ráköszöntse az „Adj Isten jó estét.”

De csaknem elállt a lélekzete, a mi-

kor a köszöntésére az aranyujtásos főkapitonak leszálltak a lovaikról s közülök az egyik e szavakkal fordult hozzá:

— Jó atyafi! Volna-e egy ital viz?

A barátságos szó visszahajtotta Tarcali-Nagy András szívébe a batorságot s a kalapját leemelve, katonásan összezsapta a bokáit.

— Vóna akár ezer itcével is. De nem ajánlom az uraknak: megártana az egészségöknek. Hanem ha a hajlékomba kerülnének, a mi hogy egyrészt nagy tisztesség volna reám, másrészt meg hasznos volna az uraknak, mert hogy jégbehűtött tejjel szolgálhatnék.

A vezérek összenéztek, de még csak gondolkozásra sem volt idejük, mert az egyik, a ki, ugy látszott, a legelső volt közöttük, csak intett egyszer a kezével s erre az egy intésre esőndesen bevonultak a Tarcali-Nagy András házába.

A parádés szobába vezette őket a gazda. Az asszony hamarosan abroszt terített a zöldre mázolt asztalra s hozott tejet, hat köcsöggel.

Itták is, meg dicsérték is a tejet a vendégek Tarcali Nagy András örömeire, a ki oda szolt az ő álmokodó feleségének:

— Ne spórolj asszony, hanem hozd azt a másik hat köcsöget a jégveremből,

ezelőtt nem volt. A házi-par egy-nemely ága képviselte az egész magyar ipart. — Még távol állunk ugyan attól, hogy Magyarországról, mint ipari államról szólhassunk, de a ki nem zárkozik el a szemmel látható és kézzel fogható jelenségek elől, kénytelen elismerni, hogy az utóbbi negyedszázad hatalmas lépéssel vitt közelébb bennünket az ipari államokhoz. Magánvállalatok és részvénytársaságok százával szolgálják és mozdítják elő napról-napra egyre fokozódó mérvben az ország ipari fejlődését s a magyar ipari termékek közt nem egy olyan van, mely messze, tengeren túl is fogyasztópiacot tudott teremteni. Az pedig tagadhatatlan, hogy néhány általános fogyasztási cikkekben a belföldi ipari produktumok ma már bátran kiállják a versenyt a külföldiekkel.

Páratlannak mondható az a haladás, melyet közlekedésügyünk, főleg pedig vasutügyünk felmutathat. Hogy mivé fejlődött az a néhány száz kilométernyi vasút, melyet az 1867-iki év Magyarországon talált, azt a kereskedelmi miniszterium legutóbbi évi jelentése fényesen illusztrálja. Bevan hálózva az egész ország vasutakkal, a közlekedés hihetetlen arányokban növekedett, a szállítás, úgy a személy-, mint a teherszállítás, olcsóbbodott s a zónadijszabás behozatala, a vasutak államosítása — Baross e nagy alkotásai — az egész civilizált világ figyelmét hazánkra irányították.

E mellett vízi közlekedésünk, folyam- és tengeri-hajózásunk is a kor követelményei szerint fejlődött. Annak pedig, hogy mivé fejlődött közutaink ügye e 25 év alatt, élő tanuja egy egész generáció.

A fokozatos haladás jelei és eredményei mutatkoznak mezőgazdasági téren is. Hogy kultiválják ma a földet ahhoz képest, mint 25 év előtt mivelték! Mily óriási befektetések eszközöltettek ez idő alatt talajjavításokra, holt és élő inventárium beszerzésére: a gépek és modern gazdasági eszközök mily óriási mérvben terjedtek és mily jelentékeny változás ment végbe a föld jobb kihasználása irányában az egész mezőgazdasági üzemben! Mindezt egy rövidke cikk keretében, melynek célja csupán az általános anyagi haladást konstatálni, lehetetlenség adatokkal és bizonyítékokkal úgy kiemelni, hogy teljes képet nyújtson. De ez adatok és bizonyítékok megvannak a statisztikai kimutatásokban s azokat elvitatni, azok meggyőző erejét csökkenteni nem lehet.

Az anyagi haladást bizonyító számok a legjobban demonstrálják a jubileum jelentőségét.

A gabnaárak csökkenése. Régi tapasztalat az, hogy alig van áru, a melynek ára rövid időközökben olyan nagy ingadozást mutatna, mint a gabonáé. Ez az oka azután annak

is, hogy hiúnak bizonyult sok nemzetgazdának az a törekvése, miszerint a gabona legyen, mint régebben volt, az általános ár — és értékmérő, vagy is törvényes fizetési eszköz. — De alig van év, a melyben oly rohamos és nagymérvű árcsökkenése lett volna a gabonának, mint az idén.

Jól tudjuk, hogy a múlt év kedvező volt gazdáinkra. Elég bő termés mellett oly magas árak voltak, a melyekre évek óta nem emlékezünk. Ennek oka abban rejlett, mert Oroszországnak viszont oly silány volt a gabnatermése tavaly, hogy rendes külföldi piacainkon kívül, itt is nagy mennyiségben volt szükség a magyar gabonára. S mint a hivatalos jelentések mutatják, nem is volt még év, a melyben annyira igénybe vették volna orosz szomszédaink gabonáikat. Ennek azután az lett a következménye, hogy márczius — áprilisra meglehetősen megfogytak magtárkészleteink.

Ezek után, mivel a gabna kevesebb lett, Oroszországban pedig a kereslet nem szállt alább, egészséges és természetes viszonyok mellett a gabna árának még inkább fel kellett volna emelkednie.

De mit látunk! Április óta a gabonaár hétről-kétre alább száll! Sőt, mint az árfolyam irányzatából látható, egyhamar nem is fog emelkedni. Tetemes veszteség érte tehát gazdáink azon részét, a mely tavaszra vagy nyárra tartotta gabonakészletét, abban a reményben, hogy az árak

Az asszony sarkon fordult; az ezüst kardos vitézek közül pedig az egyik, a kinek két babérlevél ékeskedett a paroliján, Tarcali Nagy Andrásához fordult.

— Van-e fia?

— Három is. Az egyik Bécsben, a másik Ungváron, a harmadik meg Boszniában szolgálja a királyt. Jó sorban van mind a három. A legidősebb két hete kapta meg a harmadik csillagot. Tán ismerik is az urak?

A kérdező de szeretete volna rámondani, hogy ismeri. Nem tehetette. Nem hazudott az még életében soha! Hát inkább hallgatott.

Tarcali Andrásnak a rövid hallgatását beszédre váltotta a kíváncsiság.

— Hát az urak hova valók volnának? Jár-e arra eső? Mert bizony ezen a vidéken nagyon soványan jut.

A társaság másik tagja adta meg a kérdésre a választ; de csak úgy kerülgetve. Nem értette azt meg Tarcali Nagy András az ő paraszt eszével.

Mikor elfogyott a másik hat köcsöggel is, az ezüst kardos generálisok (azok lehetnek) egy-egy aranyat dobtak az asztalra Tarcali Nagy András nagy bosszuságára, a ki összeszedte és alázatosan hálálkodya visszuaadtá az aranyakat.

Csak az a két babérleveles nem dobott semmit, hanem Tarcali Nagy András felé nyújtva a kezét, így szólt:

— Ne haragudjék, Tarcali Nagy András uram! Ezek az urak németek, nem tudják azt, hogy száz aranynál többet ér a magyaroknak egy barátságos kézszerítés.

S úgy megszorította a Tarcali Nagy András kezét, hogy csak úgy roppant bele az öt ujjá.

— Ha nem becsmérelné a kíváncsiságot, megkérdezném, hogy hívják a méltóságos urat?

Jóságos mosoly ült ki a vitéz ajakára.

— Pozsonyon túl osztrák császár, azon innen meg magyar király a nevem.

És még egyszer megszorította a Tarcali Nagy András kezét, a ki még a harmas út összehajlásánál is azt kiáltotta a lávozó után:

— Áldja meg az Isten magyarok királyát!

*

És mondja még valaki, nincs-e jussa azt mondani Tarcali Nagy Andrásnak:

— Majd beszélék a királylyal.

Altarego.

Trencsényi képek.

II. A trencsényi vár.

Trencsén megyének a világszerte ismeretes »drótos« tótjain, meg a nem kevésbbé híres „borovicskáján“ kívül szintén egyik uezvezetessége a trencsényi vár.

Közvetlenül a város felett emelkedő hegyen fekszik akként, hogy nyugati lejtős oldalára a város egy része épült. Maga a hegy éjszakkélet és kelet felől megközelíthetetlen meredek mészkő-szikla, egyes darabjai ijesztően csüngnek alá, örökös lezuhanással fenyegetve.

A vár romjainak nagy méretei már a városból feltűnnek. De annál inkább meglepő a látvány, ha a nem épen gondosan ápolts és faltörmelőkkel telt útton fel-sétálunk a várba.

A vár legmagasb részén 816 meter magasban áll ennek legrégibb tagja a négyszögű őrtorony, mely építése, anyaga és modora által nagyban különbözik a vár többi részeitől, fedél alatt áll s nagyszerű kilátást nyújt a környékre. Állítólag Trencsén építteté, Valentinian, vagy Julian Aposztola vagy talán nagy Constantin hadvezére E tornyot újabbkorú épület környezi, számos lakszobával, melyeknek egykori fénye-

emelkedni fognak. S hogy az ellenkező következtetést be, annak magyarázatát a tőzsde-üzletekben találjuk.

A börzén ugyanis, készpénzület és beszerzési üzlet képezvén a tőzsdei ügyletek szokottabb alakzatát, helyes áralakulás csak akkor várható, ha e két üzlet egymást kiegészíti és egyensúlyban tartja. Leghelyesebb lenne természetesen, ha tisztán valódi adásvevések történnének a börzén is, vagyis a hol még az illető napon szállítatik és fizetetik ki a szóban levő áru. De, hogy ez tényleg nem történik meg, a folyó év mutatja leginkább, mert soha nem kötöttek még gabonában annyi szinleges ügyletet, mint az idén. A szinleges ügylet lényege pedig az, hogy az áru csak bizonyos idő múlva szállítandó és fizetendő ki, a mikor aztán tényleges átadásról szó sincs, mert az adásvevés létre se jött komolyan, hanem csak az árkülömbözetet kell fizetnie a vesztes félnek.

E tőzsde ügyletek célja tehát nem az adás-vevés levén, a játszófelekre nézve csak az határoz, hogy mennyi a differencia a kitűzött napon, innen érthető, hogy könyelmű árfelverések nagyon gyakran előfordulnak. Ennek kell tulajdonítani az ideai magas gabnaárakat is.

A rohamos áresés a börzespekuláció és manőver következménye, mert egészséges viszonyok közli, csalások nélkül, ily nagy áresés nem is képzelhető.

Látható ezek után, hogy a börzének mily nagy, mondhatnók döntő

befolyása van gabnaárainkra. Hogy azután ezt a befolyást sokszor károsan és lelketlenül használják fel, az ideai áralakulás mutatja leginkább mely oly sok gazdát károsít meg.

Követeljük tehát gazdaközönségünk érdekében, hogy az állam nagyobb szigorral járjon el a börze ellenőrzése körül; egyesek játékszenvedélye miatt az egész termelőosztálynak nem szabad rövidséget szenvednie. A visszaéléseknek olyan sorozata ismeretes már eddig is, hogy itt az ideje, nem tűrni tovább azokat. Szigorú és igazságos megtorlást kérünk!

Az igazságügyminiszter is elismerte a költségvetés tárgyalása alkalmából, hogy gondosabb ellenőrzésre égető szükség van; várjuk tehát a lépéseket minél előbb, mert a halogatás csak növeli a bajt.

A valuta-rendezés.

Mi óta a valuta-rendezés a napi sajtóban állandó rovatot talált és napi kérdést képez, szakiratok és egyéb közlemények egész áradata jelent meg Lajthán innen és túl. A laikus ember feje szinte zúg a közleményektől, a nélkül, hogy a rendezés mivoltjáról teljes és helyes fogalma volna.

Helyén való tehát, hogy a kérdés olyképp világíttassék meg, hogy azt mindenki megérthesse.

Miből áll a valutarendezés és mi annak a célja?

Tudvalevő, hogy eddigi pénzünk:

1. az állam által kiadott értékekből,
2. az osztrák-magyar bank által kiadott fedezetlen bankjegyekből állott,

mely két pénznem kötelező elfogadási és fizetési joggal bírt.

Hogy milyen kárt okozott ezen abnormis állapot a gazda- és kereskedő közönségnek, de általában mindenkinek, különönként, hogy a papír és ezüst pénz között 20—25% ágió különbség volt nálunk az országban, s hogy még most is a mi pénzünk és az arany pénz között 19—22% ágió különbség van vagy más szóval: papírpénzünk annyival kevesebbet ér, és annyival kevesebbet kapunk érte az aranyvalutával bíró országoktól.

Kézzel foghatóbban nem magyarázható meg a kérdés, mintha agrár államunk két főtényezőjével világítom meg azt.

Nint agrár államnak — tudjuk — kivitelünk fő- és nagy részét nyers termények képezik és így ha pl: egy méter-mázsa búzáért 10 frtot kaptunk a mi papírpénzünkben, valójában (a 20% ágiót véve alapul) a külföldi kereskedő ezért csak 8 frt 33 kr. fizetett aranyban, tehát károsodásunk 1 frt 67 kr.

Megfordíva e tételt! Ha mi a külföldről — például — gépeket hozattunk 1000 frt arany értékben, nekünk ezért 1200 frtot kellett fizetni a mi pénzünk szerint. Minthogy kivitelünk, illetve kereskedelmünk még mindig passiv, azaz többet hozunk be, mint a mennyit kiviszük, ágióvesztésünk csak az arany valuta behozatala által fog lassanként elenyészni.

Ezen bajon kívántak egyetértőleg segíteni Wekerle és Steinbach miniszterek akkor, a mikor a mi pénzünket valódi pénzzé akarják átalakítani, hogy kimondott, miszerint eddigi „imaginaire“ pénzünket valódi arany pénzzel cseréljük be, más szóval nem igérvényekkel, de valódi készpénzfizetési rendszerrel cseréljük fel a mostani rendszert. Ez a valutarendezés! Hogy ez mi módon, milyen áldozatok árán fog véghez vitetni, a benyújtott törvényjavaslatok és az azokhoz csatolt indokok

a kopó festményekben máig is látható. E középső részből a terjedelmes belső udvarba, s ebből a külső udvarba jutunk, mely két udvart bástyafalak választanak el egymástól s messze nyúlnak el a hegy lankás oldalán. A külső bástyafal a várhegy északi részén éppen 269 meter magas sziklán szintén toronnyal van ellátva. E torony rejti az 500 m. mély híres trencsényi sziklakútát, melyet Zápolya István a fogságába került Fatime mint jegyese megszabadítására siető basafi, Otmár által ásatott.

E kút eredetére vonatkozólag több monda kering, ezek legszebbike, melyet költői feldolgozásban talál az olvasó Mikszáth Kalmán »Magyarország lovagvárai mesékben« c. kötetében.

Mondják, hogy e kút a Vág vizével közvetlen összeköttetésben állana, s ennek igazolására hivatkoznak ama híres trencsényi kacsára (ha ugyan ez is nem valami közönséges »kacsa«) melyet a vár-kútjába leeresztve, másnap a Vág vizén találtak meg.

A vár természet és művészet által egyaránt megerősített; így pl. északi oldala oly meredek, hogy megmászni lehetetlen, keleti oldala azonban ostromolható,

s ép azért ez oldalon találjuk a leghatalmasabb erődítéseket, mely árkokat, három rendű bástyafalat, melyek által a vár ez oldalról is annyira biztosítva volt, hogy pl. Csák Máté sokáig daczolhatott R. Károly hadaival, melyek végre a vár bevehetetlenségéről meggyőződve elvonultak.

Ezen oldalról volt a fő bejárat is, melyet azonban miután romba dönt, és a legördülő törmelékek a vár alatti házakat veszélyeztették, a vár úrnője, D'Arcourt Ilgenia grófnő, kénytelen volt befalaztatni.

Egy néhai kapu romjain át a belvárba jutunk, mely a vár büszke tulajdonosainak valaha lakásul szolgált. A belvár legépebb részét képezi a vár legmagasabb pontja, a volt őrtorony és lovagterem. A lovagterem falán még most is feltűnik az egykori festés nyoma (kék alapon aranycsillagok) az egyik ablakban látható a Rákóczyak, a másikon az Illésháziak egészen ép címere.

Nem mindennapi kilátás nyílik meg a szemlélő előtt az őrtorony tetejéről. Előtűnik terül el a termékeny széles Vág-völgye, melyben fehér szalagként tűnik fel a néhol 5—6 ágra szakadó és minduntalan szigeteket és kavics-torlaszokat képező folyó; a távol ködében a temetőnyi hegyek és

Vágújhely városának körvonalai bontakoznak elő.

Balra tűnik fel a lépcsőzetes erdőkoszorúta kisebb hegyekkel a »Tuovac« — melynek tetejét még május végén is hó fedi. Jobbra a »Jochtar« morva határhegység hármás bércze, »slabózi« és »szlószi« nyulványaival. A völgyben szerteszórva 17 falut fedez fel a kutató szem.

Szomorú hírnévre tett szert e vár Giskra és a zsebrákok alatt, kiknek főfészke volt, s mint ilyen, sokáig réme a Vág-völgyén át Lengyelország felé irányult középkori élénk kereskedelemnek.

A XVI-ik században az Illésháziak birtokába jutott, kik az időközben két ízben leégett várat újra felépítették, mig nem e század elején, az utolsó Illésházy idejében újból tűz által pusztult el, s fel nem épülvén, azóta az idő végzi rajta a rombolás munkáját, s Csák Máté egykori híres erőssége most virgona kecskenyájának szolgál legelőül.

Benczúr Jenő.

legjobban megmagyarázzák. Világítsuk meg ezt is!

A magyarnak — nagyon jól tudják — a takarékoság nem erénye. A gazdag ezreit épen olyan könnyen szórja, mint a szegény a krajczárjait. Hálás lehet azért nemzetünk azon szakember iránt, ki a pénzügyérnek egységül a koronát javasolta.

Azok, kik külföldön éltek, nagy jól tudják, hogy a franc és lira nem 40 és 1/2 arany krajczár, a márka nem 50 arany krajczár, hanem de faktó annyit ér, mint nálunk egy forint.

A mint nálunk borralalónak 1 frtot, 10 krt adnak, a külföldön: 1 francot, lírát, márkát vagy 10 centimet vagy 10 fillért.

Kétségtelen, hogy néhány évig, a míg az egész rendszer vérünkbe át nem megy, a régi rendszerrel össze fogják hasonlítani az újat, de 5—10 év múlva kereskedőink, asszonyaink és gyermekeink és napszámosságaink bevételeiket és kiadásait az új pénzhez mérik s 1 krajczár helyett 1 fillért, a piczula helyett 10 fillért, a garas helyett 1 fillért fognak kiadni, miáltal a takarékoság még ott is tanyát üt, a hol addig azt nem ismerték.

Okos gondolat volt a korona egység megállapítása már azért is, mert ki lett mondva a törvényben, hogy egy osztrák értékű forint egyenlő két koronával, vagyis eddigi pénzünk kétszer annyit ér, mint a behozott új érték, más szóval: ha valaki, 100 frttal tartozott, ezután 200 koronával fog tartozni, vagy a ki 50 frt havi fizetést kapott, annak ezután 100 korona fizetése lesz.

Előfordul a törvényjavaslatban ez a szó is: Reláció.

Mi is az a reláció? Semmi más, mint a pénzegység értékének valódi meghatározása.

Ha például a relációt úgy kombinálnók, hogy a mi mostani forintunk egyenlő 2 frank és 10 centtel, akkor megfelelne olyan arany értéknek, mely 119.05 frtot tenne osztrák értékben.

E számítás szerint ezután 1 kgr finom arany érne 1640 frt 34 krt. vagy 100 frt egyenlő 210 frankkal, egyenlő 170 márk és 11 fillérel, egyenlő 8 l. 6 s 65 p. — vagy meg fordítva: 100 franc = 47 frt 61 1/2 krral, 100 márka = 58 frt 78 1/2 krral, 10 lira = 120 frt 15 krral. Mint-hogy pedig ma 100 márka 58 frt 65 krt, 100 franc 47 frt 95 krt, 10 lira 120 frt ér, az elfogadott reláció, azaz a pénzértéke a valóságnak megfelel, dacára annak, hogy az 12 évi átlag alapján lön megállapítva.

Haszonról és kárról is irnak és beszélnek, melyet e transactio fog előidézni.

A haszon két féle: 1. Az államnak haszna. 2. A gazda, kereskedő és iparos közönség haszna.

Az állam haszna abból, áll hogy az eddig aranyban garantirozott kamatokat az agió fluctualis következtében nagy pénz-áldozatok árán kellett beszerezni; — az aranyban fedezendő vámtételek és agió-ingadozás következtében az évi budgetbe az összegek pontosan felvehetőek nem voltak. Ezek a tételek az arany valuta által megszűnnek, mert valutánk stabil: arany lett. Haszna: a beváltandó eddigi államjegyek beváltásakor mutatkozó hiány és végre: az osztrák-magyar banknál eddig

névértékben felvett arany pénznek a reláció által meghatározott több értéke.

Kereskedő-, gazda, iparos közönségünk, általában a köz a valuta stabilitása által azt nyeri:

a) Hogy terményei és áru eladásánál a valódi értéket kapja, melyet nem befolyással az agió hullámzása;

b) külföldről hozatott árukat a valódi értékben fizeti, anélkül, hogy az eladónak az agió ingadozása miatt elvállalt risicot praemium gyanánt drágán megfizetné;

c) értékpapírját az egész világon értékesítheti, mert, minden államban és tőzsdén jegyezni fogják, más szóval eladható, mivel aranyértéke lesz.

Legnagyobb kárunk abból származik, hogy az állam a készpénz fizetéshez szükséges aranyat nagyobb terhek elvállalása által lesz képes beszerezni, másrésztől a veretés által okozott kiadások. Az egyesek kára leginkább az, hogy az állampapírok kevesebbet fognak jövedelmezni, mert minden 5% papír 4%-ra redukálódik. Hogy az életben milyen kézzelfogható kárt fog ez a rendezés okozni, azt ma meghatározni lehetetlen.

TANÜGY.

Néhány statistikai curiosum naplómól.*)

— Ugyan hányat irtál be 28 év alatt a jövevények könyvébe? hányat maturáltál? (jó magyarsággal szólva) hányat bocsátottál önkéntességre? hány hiv. vagy fél-hivatalos levelet bocsátottál ki? mennyi az átlagos népesség? mennyi az átlagos tandíj-jövedelem?

Ily pipás-lársaság-szerű henye kérdések nem egy szájból gomolyogtak mostanában felém, persze letinkább olyanoktól, kiknek könnyű vére nem sejtí az élőhalott ködöt, mely egy hivatalosa kedvelt köréből kibetegült munkásnak lelkét megüli.

Édes — keserűen esik nevelnem a tityrusi naivságon, mely, vélt csöndéletemre mutatva, előszedi az avas latin iskola lomtarából e hirhedt felkiáltást: »Deus nobis haec otia fecit!« Bizony a világítás humoros káprázata ez helyzetemen. Dicsérje is, komolyan mondom, dicsérje sorsomat mindaz, ki nem egyébről, mit nem tud, varrja a himet, de igen az elismerésnek ama példátlan, a protestantiemus szegénység korlátai közt anyagilag is páratlan határozatairól, melyekkel az én magasztos szellemű, sőt igazságos és nemes patronátusom, a békési evang. egyházmegye, kegyes esperesenmel és nagy barátommal, Áchim Ádámmal az élén, egy gond, munka, küzdelem által elnyűtt öreg tanárát, a vallás és hazafiság szent nevében megvigasztalt. És ha erre irányul hangulatom, pedig a hála így követelné: miért ne könnyítsek azon annyit, hogy elcseveghezzünk hivatalbeli élményimről s feleljünk a fenti curiosumokra is. Ne is mondja senki tudákos komolysággal azt, a mit szintén egy elhunyt, bár nem tanfőúrra vonatkozólag

*) Főgymnásiumunk egykori tudós igazgatója halálánál évfordulóján († 1888., jun. 12. Pusztaszent-Lőrinczen) s a tanév zárta előtt kétszeres érdekléssel bir a főntebbi naplótörredék, melyet Tatay István hátrahagyott kézírataiból közlünk. Szerk.

Tacitus (*van-e, ki e nevet nem ismeri?*) mondott: »Pterique vana mirantur*; mert bizony, ha a kérdésbeli számadatok nem fejezik is ki akár egyéni szerves hatásomnak, akár iskolánk szellemi fejlettségének arányait, de azért még sem valami gondolatlan számok ezek, kivált annak, ki már hallott egyetmást az 50-es évekből züllött, vékonyka kezdelekről, melyekből aztán a szarvasi gymnásium, részben az én szeretetemnek talajából merítvén gyökértápot, »crescit occulto« módra a 80-as évek nyillatig egy hatalmas tölgyesudárba verődött.

Nesztek hát!

Én 28 év alatt (itt nem szólok a rendszer igazgatói naplónak évenként ismétlődő beirási tételeiről, melyeknek száma összesen könnyen haladna 12000-beirattal) — mondom 28 év alatt jövevény vagy újonc tanulóul felvettem és beirtam 3430-at; még pedig legkevesebbet első igazgatói évemben, 1856-ban, t. i. 86-ot, — legtöbbit, t. i. 198-at 1881-ben. Hány tanítványom maturáltatott? Felelet: 1863-tól 1884-ig, tehát 22 év alatt érettnak nyilvánítottunk 833-at. Hadmentességért, utóbb önkéntességért folyamodó ifjaknak bizonyítványt irtam (nem szükség mondanom, hogy díjtalanul) kerek számmal 1000 darabot. Általam postán küldött hivatalos vagy általán tanügyi levelek száma haladja 28 év alatt a 38000-et, (közülük olyanok is, melyeket az osztályfők nevében közvetítettem.)

De tán nagyobb érdekléssel szólnak, kivált a pénzügyi állást sürkészőkhöz, azon számok, melyek az államos népességet viszonyítva az átlagos tandíj-jövedelemmel tüntetik fel. Szorítkozzunk a 8 utolsó tanévre,*), mint a melyekben az általunk tűzött pädagógiai célt már alkalmasint megvalósultnak mondhatnám, azon gyakorlati szempontból is, hogy ez átlagszámoktól érzékeny eltérést a jelen és következő években okozhatna, ha csak igenleges irányban nem. Eme 8 év alatt, t. i. 1876 — 1884-ig, az évi népességnek, érve mind a 8 osztály létszámát, átlagos száma 496 1/4 tanuló tesz; s az évi tandíj-jövedelemnek, beleértve a torna és rajz pénzeket is, átlagos száma 7854 1/2 forintot mutat. Legnépesebb volt az 1881/2-iki tanév 569 tanulóval; tandíjban legjövödelmesebb volt az 1882/3-iki tanév 9132 forinttal. Ugyanezen 8 év alatt az évi tanszerpénzek átlagos száma 594 f. és 50 kr.

Tatay István.

MI UJSÁG?

Éljen a király!

Éljen a király! Ez a rövid fohász szállt a mult héten ajkról ajkra, ez hangzott Kárpátokról Adriáig megrezegtetve a honfiszivek millióinak hurjait.

Ragyogó pompával, fejedelmi fény nyel fogadta a főváros a haza érkező királyt, úgy, miként esatát nyerő fejedelmet szoktak fogadni győzelmi útjában. S a fővárossal együtt érzett a magyar haza minden polgára, a jó király koronázásának negyed-

*) Az átlagszám megállapítása szempontjából több, mint 8 év előtti időkre térni vissza azért nem ajállok, mivel akkor a torna-rajz pénz címe alatt fizetendő mennyisége nem egyezett a mostanival.

százados évfordulóját országos ünnepé emelte a nép szeretete.

A budapesti ünnepségekről kimerítően referált a fővárosi sajtó, ismeretesek azok már az újságolvasó közönség apraja nagyja előtt. Ezért nem kísértjük meg képet adni a bpesti fényes fogadtatás s ünnepeltetés részleteiről, a helyett inkább feladunkhoz híven beszámolunk azzal, hogy hogyan jubilált Szarvas városa?

A koronázás emlékünnepevényének napján, jun. 8-án, hálaadó ünnepi istentisztelet tartott Szarvas város valamennyi templomában. Legkorábban esendült meg az ünnepre hívó harangszó az ág. ev. templom tornyában; reggeli 7 órakor gyülekeztek a tót ajkú hívek, kik előtt Nt. *Sárkány* János, lelkész, ér. esperes tartott alkalmi szónoklatot, fejtegetve a királykoronázás, s ezzel kapcsolatban a mai nemzeti ünnep nagy jelentőségét. — A rom. kath. templomban 10 órakor ünnepi mise volt, a kegyuraság, az intelligencia, közs. előljáróság, szolgabírói hivatal, kir. jbiróság stb. impozans részvétele mellett.

Mise végeztével a testületek, s a hívek közül is többen az ág. ev. templomba vonultak, hol 11 órakor magyar isteni tiszteletet tartott Nt. *Lányi* Gusztáv, lelkész-tanár. Bememőre a gyülekezet énekelt alkalmi chorált, majd a kórusban elhelyezkedett főgymnásiumi ifjúsági dalkar Erkel Ferencz *Hymnus*-át énekelte orgonakisérettel, melyet a közönség felállva hallgatott végig. A szépen átgondolt ünnepi beszéd nagyban hozzájárult az ünnepi közöröm emeléséhez. — Ugyancsak e napon délelőtt az izr. hitközség imaházában is tartott ünnepély, itt is részt vett a keresztyén lakosság több tagja.

A délutánra Oláh Miklós tornatanár által tervezett úszó-verseny a hirtelen esősre és hűvösre változott idő miatt nem volt megtartható, s ma délutánra halasztatott.

Este a kaszinó helyiségeiben bankette volt mintegy 100 terítéssel. A kaszinótagok sorában ott láttuk a közs. előljáróság tagjait s előkelő gazdáinkat, kik velünk együtt bizonyára szívesen meghallgattak volna egy-két hazafias dikiót. Itt azonban a magyar ember hagyományos nemzeti virtusa csak nem akart megnyilatkozni, s a kaszinói bankette alkalmából Salacz Ferencz kaszinó-elnök rövid király-felköszöntőjén kívül, melyet a társaság fölállva hallgatott, csupa el nem mondott toasztokról referálhatunk.

Ünnepelték a koronázási jubileumot iskoláink is. A koronázás évfordulóján (jun. 8.) az előadások valamennyi tanintézetben szüneteltek. A társ. leányiskola pedig előző napon szűkebb körű ünnepélyt is rendezett az iskola egyik tantermében. Két növendék leánya (Dimény Juliska és Réthi Böske) alkalmi szavalata s Moravcsik Géza igazgatónak történelmi reflexiókban gazdag buzdító beszéde s a leánykák bekezdő és záró ének-előadása hagyták lelkünkben az iskolai ünnep kellemes benyomásait.

Nem annyira a lelkesedéshiány konstátálásaként, de köteleességszerűleg ki kell fejeznünk, hogy külső képen nem tudunk eléggé kifejezést adni az általánosan érzett közörömmnek. Maga, a kaszinóbanketten tapasztalt nyomott hangulat, s a lobogókkal

való tüntetés fogyatékosága középületeinken némaságában is kiáltó ellentmondást képezett azon tette iránt, mely — mint amaz első pünkösdi idején az apostolokat — nálunk ma a bölcsen gondolkodó, nemesen érző városatyákat megszállottá. Az az alkotmányos fejedelem, ki a nemzet színe előtt tette azon meggyőződésszerű nyilatkozatot, hogy Magyarország polgárai a különböző utakon is, de végcéljában mindenki a korona és a haza javára munkálkodik, — koronázásának negyedszázados jubileumán talán megérdemelt volna *nagyar népétől* külsőleg is annyi dekorumot, amekkorát péld. egy követválasztáskor az egyes pártok kifejtének. Különösen szembeötlő volt a helyb. kir. jbiróság indolentiája, melynek hivatalos helyiségét fellohogóznis szintén elfelejtették a magyar király koronázási jubileumán.

— Ritka műélvezetnek voltak részesei legnap este azok, kik a főgymn. díszteremben megjelentek a tanárkar és az ifjúság által rendezett nagyobbszabású hangversenyen. Különös érdekességet kölcsönözött a művészi estélynek *Szendy* Árpád, zeneakad. s *Dancs* Ferencz, polg. isk. tanárok fellépte, kik eljöttek, hogy ragyogó művészetükkel röjják le a hála adaját az alma mater iránt. Megható kedves képben olvadt bele a *fiú* és *tanítvány* művészi egyénisége az *ősz apa* és *műsztró* felfogásába. *Szendy* György, nyug. főgymn. tanár, ki szintén újra megszólaltatta varázshagedűjének csodásan bűvös hangjait, méltán felkiálthatott az égből magyarokra néző Árpáddal: „*Büszke vagyok reátok!*” Midőn e sorokat írjuk, a concert javában foly. Leginkább helybéli s díszes — túlnyomólag — hölgyközönség lelkesedéssel tapsolja a művészeket.

Részletes referáda jövő számban!

— Olcsó kölcsön. A szarvasi takarékpénztár igazgatósága közelebb tartott gyűlésében a jelenlegi pénzhiány helyes megfigyelésével a következő fontos határozatot hozta: a takarékpénztár utalványoz jelzálogkölcsönökkel készpénzben 10 vagy 20 év alatti visszafizetésre 500 fton alóli összegeknél 7%, 500 frttól kezdve évi 6% kamattal; leszámitol váltókat 4 hónapra 500 fton alóli összegeknél 7%, 500 frttól kezdve 6% kamattal. Örömmel üdvözöljük a takarékpénztár igazgatóságát, hogy a kölcsönre szoruló helyzetén ekkép javítva s azokat az olcsónak látszó különféle bankkölcsönöktől megmentve, a fokozódó forgalom által saját részvényeseinek is hasznára cselekszik.

Hymen. ifj. *Delhányi* Zsigmond, *Delhányi* Zsigmond közliszteletben álló főgymn. tanár fia, ki a napokban nyerte meg bányatiszti kinevezését, e jegyezte Nagy-Bányán Moldován Kálmán, volt nagybányai kereskedő bájos és szeretetre méltó leányát, *Erzsike* kisasszonyt. — *Jánosossy* Géza, kondorosi fiatal gyógyszerész pedig j. hó 6-án váltott jegyet Mezőberényben *Münich* Mariska úrhölgygyel. Fogadják a boldog ifjú párok őszinte szerencse-kívánatainkat!

— A főgymnásiumi tanulók elhalasztott úszóversenye a Körösön a nagy híd tájékán ma d. u. 5—6-ig, alkalmatlan idő esetén pedig jövő esütörtökön fog megtartatni. A közönség a verseny eredményét

és különösen a műugrásokat a népligelt utairól láthatja legkényelmesebben. Versenydíjakról Benka Gyuláné urnő volt szíves gondoskodni, a mennyiben az általa kibocsátott gyűjtő iven az uri közönség 23 forintot adott össze. Ezen összeg fele az úszók közt, másik fele pedig a tornavizsgán tornadíjra osztatik ki. Az úszó verseny a már közölt műsor szerint fog megtartatni.

— Kaszinógyűlés. A szarvasi kaszinóegylet folyó hó 5-én közgyűlést tartott adóságainak konvertálása tárgyában. Azon indítvánnyal szemben, hogy a kaszinó a szobeni földhitelintézet által konvertáltassa a terheit, győzött a többség azon óhaja, hogy a Szarvasi takarékpénztárnál 4180 frt erejéig betáblázott kölcsön 4500 frtra kiegészítve hagyassék meg ezen intézetnél az újabbban életbe léptetett előnyös kamatláb mellett. A kiegészítésül felveendő 320 frt pedig új bálorzat beszerzésére lesz fordítandó. — Ugyanezen közgyűlés egyhangulag magáévá tette *Kresmárik* János dr. főszolgabíró, kaszinói tag azon indítványát, hogy Ő felsége a király koronázási jubileumán a kaszinó közvacsorát rendezzen s az ünnepélyek ideje alatt épületét fellohogózza.

— Iskolalátogatók. Főgymnasiumunkhoz a záródó tanév végére nem kevesebb, mint 5 kiváló tanfőúr látogatását várják. A hét elején érkezik közénk *Schestyén* Gyula bpesti képzőint. tanár, a tanítóképző miniszteri kiküldöttje. *Béhesi* Gyula tanker. Főigazgató is e héten teszi meg hivatalos iskolalátogatását, a tanítóképesítő vizsgán jelen lesz *Bánhegyi* István, kir. tanfelügyelő. Az érettségi vizsgát pedig *Kenessy* Béla kormányképviselő jelenlétében Főtisztelendő *Sárkány* Sámuel, bányakerületi püspök úr fogja vezetni, ki j. hó 21-én, kedden érkezik Szarvasra. Szívünk mélyéből üdvözöljük az ág. egyház érdemeiben gazdag főpásztortól első látogatása alkalmából!

— Nyilvános nyugtázás. A mai úszóverseny győzteseinek díjazására Benka Gyuláné Urhölgy felhívására következő adományok folytak be: Gróf Bolza Géza 5 frt, Benka nővérek, Dr. Bácskai Vilmos, Dr. Salacz Oszkár, Ponyiczky Máté, Dr. Fuksz Ede, Dósa Andor, Szlovák Jenőné, Bugyis Andor, Kontur József, Medveczky József, Gosztonyi Ferencz 1—1 frt Szendy Györgyné, Edelstein Ignác, Bakay Gézané, Boros Pálné, özv. Lusztigné, Dancs Béla, Zlinszky Rózsika, 50—50 kr., Sárosy Sománé, Papp István, Salacz Ferencz 40—40 kr., N. N. 36 kr., Weber Ignác, Silberstein Laczi 30—30 kr., Korik János, N. N. Lövenfeld S., Grosz Ármán, N. N., G. S., N. N., Özv. Plavec Györgyné, Menzer Mór 20—20 kr. Oláh Miklós tornatanár adott egy babérkoszorút s egy emléktárgyat.

— A helybéli kereskedelmi iskola vizsgája holnap vasárnap d. e. 10—12-ig a Benka-féle iskolában tartatik meg, az alsófoku ipariskolák vizsgái pedig d. u. 2—5-ig, még pedig az előkészítő és I. osztályé a Dankó-féle iskolában, a II. osztályé a Molnár-féle iskolában, a III. osztályé a Benka-féle iskolában. Az érdeklődő közönség ezen vizsgálatokra ezennel tisztelettel meghivatik. Szarvas, 1892 június 11-én. Kutlik Endre, az ipar- és keresk. iskola igazgatója.

— Meghívó. A szarvasi kereskedők 1892. évi június hó 28-án a Gróf Károlyi-

főle' kertben a szarvasi dalárda közreműködésével jólékonyezelű zártkörű Junia-list rendeznek. Hj. Pól Károly r. b. elnök, Tájber Gusztáv b. elnök., Bárány Béla r. b. alelnök, Waldner Ignác pénztáros., Wandlik László jegyző, Marsal Soma ellenőr, Bayer Károly, Bernheim János, Bleyer Soma, Farkas Béla, Grósz Mór, Koncz Elek, Mikolay Lajos, Rohitsek Soma, Stierbecz Gábor, Wolf Gyula rendező bizottsági tagok. Belépti-díj: Személyenként 1 frt, családjegy 2. frt. Jegyek előre válthatók Réthy S. és Tájber G. üzletében. Kezdeté fél 9 órakor.

— **Lókiállítás.** A békésmegyei lötenyésztés emelésére engedélyezett lötenyésztési jutalomdíjosztás ma délelőtt fog megtartatni városokban. Az első díj lesz 100 arany frank, lesz azonkívül 50, 40, 30, és 20 frankostöbbrendbeli jutalom kiosztva.

— **Rendkívüli alapítvány.** A király megkoronáztatásának emlékeül Wenckheim Frigyesné grófnő 50.000 forintos alapítványt tett, egy Gyulán állítandó katolikus gimnázium javára, melyet a nagyváradi káptalan kezelne és a felügyeletet a nagyváradi püspök gyakorolná. Az intézet vezetését lehetőleg a jezsuiták rendjére szeretné bízni.

— **Szemcses köthártyalob járvány miatt.** Öcsöd község összes lakossága meg fog vizsgáltatni; a vizsgálat vezetésével a járási főszolgabíró Dr. Fulsz Ede városi tiszti főorvost bízta meg.

— **Az ágostai hitvallású evangélikus egyház** legutóbb Budapesten tartott zsinata egyebek között oly törvényt is hozott, amely a nagyobb egyházakat közelebbről érdekli. — Kimondta ugyanis, hogy minden oly egyház, amelyben 10.000 léleknel több van, minden 5000 lélek után külön-külön lelkészi hivatalt köteles állítani. A törvények szentesítése után ezt Csabán, Szarvason és Orosházán is fogják érvényesíteni.

— **Védekezzünk a peronospora ellen.** Alig hiszszük, hogy manapság még akadna szőlőbirtokos, ki a peronospora viticola nevű szőlőlevélbetegség veszélyes voltát ne ismerné s habár nagy azok száma, kik ezen csapás ellen a védekezésre már elkészültek, mégis még nagyobb amazoké, kik a veszély nagyságát tapasztalásból nem ismerve, azzal álltatják magukat és másokat is, hogy szőlőik talán az idén is megfésznek kimélve e bajtól és a veszedelem bekövetkeztét tétlenül várják. Pedig ezen feltevés hiu ábránd; mert tekintve a múlt évi szomorú tapasztalokat s ama körülményt, hogy a peronospora hazánk szőlővidékeinek nagy részében már a múlt évben tetemes károkat okozott, az idej nedves időjárás pedig továbbterjedését nagyban elősegítette, egy csepp reményünk sem lehet arra, hogy a veszedelmet elkerüljük. Minthogy továbbá a penészgomba nemcsak a szőlő, hanem még a vesszőtermést is tönkretesz és ha ellene kellő időben nem védekezzünk, minden évben újból jelentkezik, csak kötelességet vélünk teljesíteni, hogyha szőlőbirtokosainkat a veszély iminens voltára felhívjuk.

— **Uj fajta szivarok és cigaretták** kerülnek nemsokára forgalomba. Nevezetesen egy szépen gyártott, új regalitás szivar az eddigi árban egy fajta 100 db 52 frtos, egyfajta 100 db 6 frtos, egy fajta apró, csinos stb., nagyon finom stb.,

szivartárczakban 10 darabonként 45 kr., továbbá egyiptomi cigaretták darabja 2 1/2 kr. és ezenkívül még sok másfajta, különleges szivar és cigaretták.

— **Gyógyszertár-vizsgálat.** Dr. Kovács István, megyei főorvos, a múlt héten városunkban időzött, mely alkalommal a helyb. két gyógyszertárban hivatalos vizsgálatot tartott.

— **Mire képes az emberi szív?** — Eltekintve a sok szerelmi bánat és csalódások keserű terheitől, — legjobban megérthetjük Rebmann tanár legújabban megjelent »Anthropologia«-jából, melyben a többek közt az is olvasható, hogy az emberi szív naponként 75.000 kilogramnyi munkát végez, a mi oly erőnek felel meg, amely képes egy másodperc alatt 750 métermázsá súlyt egy métermagasságra fölemelni. Ugyanazon derék munkában azt is olvassuk, hogy az embernek az eledelek útján naponként legkevesebb 3 liter vizet kell magába venni. Továbbá, hogy a vér az emberi test összes súlyának tizenharmadrészét teszi ki s hogy minden köbcentiméter véráramlásban mintegy 5 millió vértesszecske uszik stb.

— **Befőttek készítését minden tekintetben megbízható módon ismereti Erzsébeti »Hogy' kell befőzni?«** című könyve, mely rövid egy év alatt több ezer példányban fogyott el. A kiadó cég most egy bővített kiadást rendezett sajtó alá s mindazok, akik befőttek készítésével foglalkoznak, megvehetik a jeles kis munkát, mert sokat tanulhatnak belőle. Ára 80 kr. Ugyanazon szerzőtől szintén most jelent meg a »Tészták könyve«, mely több mint 300-féle főtt és sült tészta készítésével ismeret meg. Ára 1 frt. A »Hogy, kell befőzni?« című munka pedig szintén csaknem 300-féle befőtt receptet foglal magában. A két könyvet együtt rendelve 1 frt 40 kr-ért küldi meg a »Magyar háziasszonyok könyvtára« kiadóhivatala Nyiregyházán utánvétel mellett.

Egész selyem, mintázott Foulardokat méterenként 85 krtól egész 4 ft 65 krig (mintegy 450 különböző árnyalatban) megrendell egyes öltönyökre, vagy egész végeken is szállít házhoz szállítva, postabér- és vámmentesen **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállító) **selyem-gyára Zürichben.** Minták postafordulóval küldelnek. Svájcba ezimzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó.

Irodalom.

Tolstoj Leó gróf, a híres orosz írónak egyik legjobb művét a »Házasság regényét« külön lenyomatban is kiadta a »Képes Családi lapok« kiadóhivatala. Tolstoj tagadhatlanul a jelenkor legeredetibb íróinak egyike. Ereje a leírásban bámulatos. Fényes előadása, nagy bravúrja a legnehezebb lélektani problémák megfajtásában a modern írók között úgyszólván páratlanul teszi. A mű, melyet a »Képes Családi Lapok« igen díszes kiállításban ad ki, úgy ott, valamint minden könyvkereskedésben 1 frtért kapható. Ajánljuk melegen olvasóink figyelmébe. — Ugyanily *négy* regény, melyeknek *bolli* ára 1 frt évenként tehát összesen 4 frt — jelenik meg évente a »Képes Családi Lapok« külön mellékleteként. Már ez maga is az előfizetési összeghez képest oly kedvezmény

melyet alig nyújt egy hazai hasonló irányú lap, de még egy külföldi sem. Országszerle feltűnést keltett azonban ama kedvezménye melyben ismét csak előfizetőit részesíti. *Négy díszes kiállítású regényt kap ingyen* azon előfizető ki az egész évi hat forintnyi előfizetést és 40 krt csomagdíj és postadíj fejében a »Képes Családi Lapok« kiadóhivatalához egyszerre beküldi. Nem maradhat más hátra mint megragani a kedvező alkalmat. Előfizetési ára: Egész évre 6 frt, fél-évre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr, mely előfizetési összegek a »Képes Családi Lapok« kiadóhivatalához Budapest V., Nagykoronateza 20. ezimzendők.

Közgazdaság.

Hogyan értékesítsük a gyümölcsöt?

Részint saját házi használatra, inyenezségből, részint mellékjövedelmi forrásul üzzük kertünkben a gyümölcstermelést.

Minél több a ezélszerűen berendezett területen a helyes móddal kezelt gyümölcsfa, annál több, szebb és fejlettebb gyümölcsöt nyerünk. Gyakran megtörténik azonban, hogy a szabad növére eresztett fákön is szépen megmarad a termés, csak hogy silányabban fejlődve ki, nyers eladásra nem való, tehát nem piaczképes.

Beregvármegyében, a »Tisza-háton« jól jövedelmező mellékfoglalkozás a gyümölcstermesztés. Az az ottani lakosok szintén kétféle módon árúsítják gyümölcseiket, — *nyersen és aszalva.* Az az aszalvány, amelyet ilyen piacon is kálhatunk; izére és színére nézve nem állítható a tisztaháti mellé; noha nyers állapotában a mi gyümölcseinknek is megvan a faji kellemes íze, — és mégis, mikor megaszalva a piacra kerül, a hozzá értő előtt jóformán semmi értéket nem képvisel. A mi vidékünkön, — a mint én tapasztaltam, kétféle módon aszalnak: *kemenczében és nyapon.* Lássuk most már mind a kétféle aszalásnak a hátrányát.

A kemenczében való aszalás igen háládatlan és piszkos munka. Egyszeri fűtés után igen természetes, nem aszalódik meg a gyümölcs a kemenczében, tehát a gyenge fűtés vagy kenyérsülés után behányt gyümölcsöt ki kell szedni mely már a melegség folytán meglevesedett, megszotyósodott; ha hozzá nyúlunk — a szilva s általában a bogyneműket érte: kireped s leve kifolyik, — ez által elveszti azt a zamatos ízt, a minek benne kellene maradni. Bármennyire vigyáznak is a fűtésnél, a kemencze feneke egyik helyen jobban befűlik, mint más helyen, vagy többnyire jól befűlik; ehez járul még, hogy a kemencze feneke nem lehet oly tisztára kisépenni, hogy pernye ne maradjon a téglalások között, — most már a leves, szotyós gyümölcs az egyenlőtlenül fűtött és pernyés kemenczében egyik helyen megég, másik helyen bepizzkolódik. Az ilyen gyümölcsöt akárhányszor megmossák is, csak piszkos marad az, mert a kirepedt részön gyümölcs húsához száradt pernyét nem viszi le a víz, — a pernyés piszkos gyümölcs pedig nem minden gyomorba való. De meg az ilyen aszalványon a vevők sem igen kapnak,

A napon való aszalás sokkal könnyebb és tisztább, de ez sem fizeti ki magát, mert,

H I R D E T É S.

A szarvasi takarékpénztár igazgatósága elhatározta a kölcsön kamatlábat leszállítani és a kölcsön módzatait a következőkben megállapítani.

1. Ad jelzálogos kölcsönöket 500 frtól felfelé 6% kamat, 20 évi visszafizetés, évenként 5% tóli tőkefőrlesztés mellett. De e mellett ugyanily összegeket akinek úgy tetszik, ad 10 évre is 6% kamat és évi 10%-tóli tőke-törlesztésre.

2. Ad váltókra szintén 500 frtól fel felé 4 havi leszámítolás mellett 6% tóli kamatra.

Tegyen bárki számítást s meg fog győződni, hogy ezen kölcsön előnyösebb minden budapesti, nagyszombati s más pénzintézetek kölcsöneinél.

E mellett az intézet vállalkozik akár más pénzintézetek, akár magán feleknél nagyobb kamat mellett elhelyezett vagy a kölcsönkért összeget megelőző adósságokat kifizetni, illetve Convertálni.

Szarvas 1892. júni. 9.

**A szarvasi takarékpénztár
Igazgatósága**

1-3

Máriaczei Gyomercseppek

nagy számban hatnak gyomor bajoknál, nélkülözhetetlen és általánosan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgöngyöség, bűzös lehellet, felfúvtság, savanyu felbőfögés, hasmenés, gyomoréés, felesleges nyálkákiválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgöngy, sülkítés.

Hatásos gyógyszernek bizonyult fejfájásnál, a menynylben ez a gyomortól származó, gyomortürelhelésnél étellekkel és italokkal, gúlszék, májbajok és hámorhoká-nál.

Mellett bajoknál a **Máriaczei gyomercseppek** évek óta kitünöknek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg á 70 kr.
Magyarországi főraktár:

Török József gyógyszerháza
Budapest, Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megtekinteni! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brady) és ezen szavakkal: „Valódságot bizonyítom!”
A **Máriaczei gyomercseppek** valódián kaphatók.

Szarvason: Bugyis Andor gyógyszerháza Jan.
Kunszentmártonban: Szilárdffy Károly gyógyszerháza.
Körös-Ladányban: Jakó Jenő gyógyszerháza.

Csúsz, köszvény, tagszagatás, fejfájás, csipőfájdalom stb. ellen legjobb bedörzsölés a R i c h t e r-féle

Horgony-Pain-Expeller.

Több, mint 20 év óta a legtöbb családban ismeretes, mint fájdalom-enyhítő szer és majdnem minden gyógyszerháza kapható 40 és 70 krért. Minthogy utánzások léteznek, ennélfogva mindég határozottan:

HORGONY-PAIN-EXPELLER kérendő

Hirdetések

a „SZARVAS ÉS VIDÉKE” részére

jutányos áron véletnek fel

a **KIADÓHIVATALBAN** és a

SÁPSZKY-féle könyvnyomdában.

Jeles könyvek rendkívüli olcsó árak mellett, jó állapotban megrendelhetők

H e c k e n a s t G. u t ó d a (D r o d t l e f f R.)

kiadóhivatalában Pozsonyban.

Bolács Kálmán, Széptan vagy restetika.

(n 8-r. 321 l.) ft 2 80 helyett csak ft —90

Legjobb aestetika, nélkülözhetlen minden művelt ember részére.

Fodor Dezső, Utasítás a házadó ügyekben, háztulajdonosok és házkezelők részére (n. 8-r. 56 l.)

ft —50 helyett csak ft —20

Minden háztulajdonosnak ajánlható.

Karola költeményei. (12-r. 162 l.) ft 1.40 helyett csak ft —30

Alkalmas ajándék hölgyek részére.

Király János, dr. A pozsonyi nagy-dunai vám és rév-jog története. Levéltári adatok nyomán. (n. 8-r. 178 l.) ft 2.— helyett csak ft 1.—

Kitünő legújabb forrásmű a magyar történehez.

Kofrán i Adolf, dr. A Gräfenbergi hideg víz gyógymód. Népszerű irányban tájékozásra a vízi kezelésnél (8-r. 212 l.) ft 1.50 helyett csak ft 1.—

Kitünő útmutató a hidegvizgyógymód használatához, sokkal hevesebb, mint Kneipp vizkurája.

Orbók Mór, Tréfás számtani feladványok gyűjteménye. Ifjak és más korbellek hasznos mulattatására. (8-r. 80 l.) ft —50 helyett csak ft —30

Orbók Mór, Tréfás mértani feladványok gyűjteménye. Ifjak és más korbellek hasznos mulattatására kidolgozva. A szöveg közlé nyomott 117 képpel. 8-r. 74 l.) ft —50 helyett csak ft —30

Tanulságos és mulattató gazdag tartalmu könyvek, a fiataloknak és nevelő uraknak.

Paedagogiai Plutarch: Orbók Mór, Paedagogiai Plutarch.

Jelesebb paedagogusok kiválóbb tanfűrűk arckép-és életrajz gyűjteménye. I/II diszes kötet (n. 8-r. 564 l.) ft 4.— helyett csak ft 2.50

A nm. közoktatásügyi miniszterium által melegen ajánlva, egy tanár urnak könyvtárából sem szabadna hiányozni.

Peress Sándor, Verses köszöntő könyv. Gyermekünknek (16-r. 30 l.) ft —20 helyett csak ft —10

Szép tartalmu köszöntőkönyv, különféle alkalmakra.

Samarjay Károly, dr. A pozsonyi régi és új színház. Törredékek Pozsony multja és jelenéről (magy. és ném. nyelv.) 2 képpel. (8-r. 54 l.) . ft —40 helyett csak ft —20

Jókai-féle stilusban tartott vázlat a legrégibb magyar színház felől.

Schulpe György, dr. Felhök és csillagok. Költemények és egy elbeszélés, (16-r. 88 l.) . . ft —60 helyett csak ft —30

Egy tehetséges ifju magy. író, ki ezen költemények által magának új pártfogókat hódított.

Schulpe György, dr. Tanulmányok az irodalom, jog- és kulturtörténet terén. (n. 8-r. 52 l.) ft —40 helyett csak ft —20

Minden művelt emberre nézve érdekes.

Tanítók évkönyve. Tanárok, tanítók, intézeti növendékek használatára. Szerk. Orbók Mór. ft. 1.20 helyett csak ft —30

Költőibb és olcsóbb, mint bármely jegyzőkönyv, képekkel. Alkalmi ajándék tanároknak.

Tóth Sándor, dr. Távol, közel. Újabb elbeszélések. (8-r. 206 l.) ft 1.20 helyett csak ft —60

5 érdekes elbeszélés, a legjelesebb bírálatok kitünök bizonyították.

Jó zeneművek csinos kiállításban:

Bánfi Sándor. Képek a pozsonyi ligetből. Diszes keringő (Walzer). ft 1.— helyett csak ft —20

Fisvogel Feri. 30 év után. Keringő ft —40 helyett csak ft —20

Korbay Terenz. Gyapjas bundám. Népdal irta Samarjay Károly ft —30 helyett csak ft —20

Mader Rezső. Pozsonyi tűzoltó induló ft —60 helyett csak ft —20

Rudnyánszky János. Izabella csárdás ft —50 helyett csak ft —20

Rudnyánszky János. Kék ibolya. Lengyelke. Zongorára. ft —50 helyett csak ft —20

Wolf Zsiga. Kereskedelem és ipar. Polka ft —40 helyett csak —20

!! Jeles könyvek és diszes Köték jó állapotban !!

Nyomatott Szarvason Sapszky Zs. könyvnyomdájaiban. 1892